

MATERIAŁY BAWEŁNIANE	NORMA BRANŻOWA	BN-79
	Tkaniny bawełniane surowe Badania odbiorcze	7533-08
		Zamiast BN-68/7533-08
		Grupa katalogowa 1109

1. WSTĘP

1.1. Przedmiot normy. Przedmiotem normy są badania odbiorcze partii tkanin bawełnianych, bawełnopodobnych oraz tkanin mieszanych o charakterze bawełnianym, surowych, objętych KTM, podbranza 1916, polegające na sprawdzeniu zgodności:

- zakwalifikowania tkaniny do odpowiedniej jakości wg BN-77/7533-06, jeżeli ustalenia pomiędzy dostawcą i odbiorcą nie postanawiają inaczej,
- z wymaganiami zawartymi w certyfikacie i specyfikacji.

1.2. Określenia

1.2.1. Partia tkanin — określona liczba sztuk tkanin o jednakowym symbolu KTM, o tym samym stopniu jakości, przedstawiona do jednorazowego odbioru i zaopatrzona w jeden certyfikat i specyfikację.

1.2.2. Sztuka tkaniny — najmniejsza jednostka partii o określonej długości, stanowiąca oddzielne opakowanie.

1.2.3. Sztuka kontrolna — sztuka tkaniny wylosowana z partii, przeznaczona do kontroli.

1.2.4. Sztuka dobra — sztuka tkaniny, w której:

— kontrola liczby błędów wykazała, że wyznaczona liczba błędów jest mniejsza lub równa dopuszczalnej liczbie błędów dla określonej jakości wg BN-77/7533-06,

— kontrola wskaźników jakości wykazała, że wszystkie wyznaczone wskaźniki jakości, których konieczność sprawdzenia wynika z norm przedmiotowych lub dokumentacji techniczno-technologicznej są zgodne z wymaganiami przy uwzględnieniu postanowień BN-77/7533-06.

1.2.5. Sztuka wadliwie sklasyfikowana — sztuka tkaniny, w której:

— kontrola liczby błędów wykazała, że wyznaczona liczba błędów jest większa od dopuszczalnej liczby błędów dla określonej jakości wg BN-77/7533-06,

— kontrola wskaźników jakości wykazała, że parametr jakiegokolwiek wyznaczonego wskaźnika jakości jest gorszy od wymaganego, przy uwzględnieniu postanowień BN-77/7533-06.

1.2.6. Próbkę laboratoryjną — odcinek tkaniny pobrany z jednego miejsca sztuki kontrolnej, przeznaczony do przeprowadzenia wszystkich badań laboratoryjnych.

2. WARUNKI ODBIORU

2.1. Miejsce odbioru. Pomieszczenie przeznaczone do odbioru powinno znajdować się w miejscu umożliwiającym prawidłowe wykonanie czynności kontrolnych, oświetlone światłem naturalnym od strony północnej lub odpowiadającym temu oświetleniu oświetleniem sztucznym.

2.2. Wyposażenie miejsca odbioru. Miejsce odbioru powinno być wyposażone co najmniej w:

- a) urządzenie do przeglądania tkanin w układzie kątowno-pionowym (przeglądarka) wyposażone w licznik długości,
- b) przymiar metalowy z podziałką milimetrową,
- c) wagę techniczną o działce elementarnej nie większej niż 10 g, i nośności umożliwiającej skontrolowanie masy odbieranych sztuk,
- d) lupę tkacką o wymiarach 10×10 mm.

2.3. Dokumentacja partii tkanin. Do partii przedstawionej do odbioru należy załączyć co najmniej:

- specyfikację przesyłkową tkaniny,
- certyfikat jakości tkanin surowych.

Zgłoszona przez Centralny Ośrodek Badawczo-Rozwojowy Przemysłu Bawełnianego
Ustanowiona przez Naczelnego Dyrektora Zjednoczenia Przemysłu Bawełnianego
dnia 5 stycznia 1979 r. jako norma obowiązująca od dnia 1 lipca 1979 r.
(Dz. Norm. i Miar nr 6/1979 poz. 35)

3. BADANIA ODBIORCZE

3.1. Rodzaje badań. Przy odbiorze partii tkanin surowych należy stosować następujące rodzaje badań:

a) kontrolę wstępną, polegającą na sprawdzeniu zgodności przedstawionej do odbioru partii ze specyfikacją oraz zgodności oznakowania i opakowania,

b) kontrolę liczby błędów, polegającą na sprawdzeniu zgodności zakwalifikowania tkaniny do odpowiedniej jakości na podstawie liczby stwierdzonych błędów i ich wielkości, zgodnie z BN-77/7533-06,

c) kontrolę wskaźników jakości, przeprowadzoną w przypadkach wątpliwych¹⁾ i ekonomicznie uzasadnionych, polegającą na wykonaniu badań laboratoryjnych wskaźników technologicznych i użytkowych zawartych w normach przedmiotowych lub dokumentacji techniczno-technologicznej, zgodnie z BN-77/7533-06.

3.2. Pobieranie próbek

3.2.1. Pobieranie sztuk kontrolnych do określonej liczby błędów. Z partii tkanin przedstawionej do odbioru należy pobrać sztuki kontrolne w sposób losowy na ślepo, w liczbie uzależnionej od liczności sztuk w partii, zgodnie z tablicą.

Liczność sztuk w partii	Liczba sztuk kontrolnych	Dopuszczalna liczba sztuk wadliwie sklasyfikowanych ¹⁾
do 15	3	0
16 do 50	8	1
51 do 90	13	2
91 do 150	20	3
151 do 280	32	5
281 do 500	50	7
501 do 1 200	80	10
1 201 do 3 200	125	14
3 201 do 10 000	200	21

¹⁾ Wg PN-79/N-03021, przyjmując jednostopniowy plan badania, kontrolę normalną i wadliwość dopuszczalną $w_2=6,5$.

3.2.2. Pobieranie sztuk kontrolnych i próbek laboratoryjnych do określenia wskaźników jakości. W przypadkach wątpliwych i ekonomicznie uzasadnionej celowości przeprowadzenia badań laboratoryjnych, należy spośród wylosowanych sztuk kontrolnych, przeznaczonych do kontroli liczby błędów, pobrać w sposób losowy na ślepo 20% sztuk nie mniej jednak niż 3 sztuki, z których pobrać próbki laboratoryjne przy przestrzeganiu następujących zasad.

¹⁾ Na przykład w przypadku stwierdzenia przy użyciu lupy tkackiej niezgodności liczby nitki.

a) Przy pobieraniu próbki laboratoryjnej z końcowej lub początkowej części sztuki, miejsce pobrania powinno być w odległości nie mniejszej niż 1 m od końca lub początku sztuki.

b) Próbki laboratoryjne powinny być pozbawione umiejscowionych błędów procesu technologicznego oraz innych uszkodzeń mechanicznych i chemicznych.

c) Próbką laboratoryjna powinna stanowić odciinek tkaniny o pełnej szerokości i długości zależnej od rodzaju i liczby badań, powierzchnia próbki nie powinna być mniejsza niż 0,5 m², jeżeli normy czynnościowe na metody badań nie postanawiają inaczej.

d) Próbki laboratoryjne należy wycinać wzdłuż nitki wątku. Niedopuszczalne jest oddzieranie próbek. Na wyciętych próbkach należy zaznaczyć prawą stronę tkaniny. Każda pobrana próbka laboratoryjna powinna zawierać trwałe oznaczenie nazwy i symbolu tkaniny, numer partii, numer specyfikacji i numer sztuki oraz czytelny podpis pobierającego.

Opakowanie próbek laboratoryjnych powinno zabezpieczyć próbki przed zmianami istotnymi z punktu widzenia pomiarów wyznaczanych wskaźników.

3.3. Przeprowadzenie kontroli. Każdą pobraną zgodnie z 3.2.1 sztukę poddać w całości kontroli liczby błędów wg 3.1b).

Obserwację błędów należy przeprowadzić po prawej stronie tkaniny z odległości około 1 m na urządzeniu do przeglądania, określonym w 2.2a), przy oświetleniu naturalnym od strony północnej lub odpowiadającym temu oświetleniu sztucznym, nie stosując podświetlenia tkaniny.

Następnie policzyć skontrolowane sztuki wadliwie sklasyfikowane i porównać z dopuszczalną liczbą sztuk podaną w tablicy wg 3.2.1.

W przypadku wątpliwości dotyczących prawidłowości zakwalifikowania tkaniny do odpowiedniej jakości, w zależności od wielkości wskaźników technologicznych i użytkowych, należy przeprowadzić kontrolę wskaźników jakości określoną w 3.1c) na próbkach laboratoryjnych pobranych ze sztuk kontrolnych w sposób określony w 3.2.1. Wyznaczone parametry porównać z wymaganiami podanymi w certyfikacie.

3.4. Ocena wyników kontroli. Partię tkanin należy uznać za zgodną z wymaganiami zawartymi w certyfikacie i specyfikacji, jeżeli:

- kontrola wstępna dała wynik dodatni,
- liczba sztuk wadliwie sklasyfikowanych jest równa lub mniejsza od podanej w 3.2.1.
- kontrola wybranych wskaźników jakości badanej sztuki nie wykazała niezgodności.

Stwierdzenie ujemnych wyników którejkolwiek z wymienionych kontroli jest podstawą do uznania całej partii tkanin jako niezgodnej z wymaganiami, co stanowi podstawę do wszczęcia postępowania reklamacyjnego w stosunku do dostawcy.

K O N I E C

INFORMACJE DODATKOWE

1. Instytucja opracowująca normę — Centralny Ośrodek Badawczo-Rozwojowy Przemysłu Bawełnianego, Łódź.

2. Istotne zmiany w stosunku do BN-68/7533-08

a) uaktualniono postanowienia merytoryczne wprowadzając badania odbiorcze według oceny alternatywnej statystycznej kontroli jakości,

b) podano zasady pobierania próbek laboratoryjnych,

c) usunięto rozdział obejmujący postępowanie reklamacyjne.

3. Normy i dokumenty związane

PN-79/N-03021 Statystyczna kontrola jakości. Kontrola odbiorcza według oceny alternatywnej. Plany badania

BN-77/7533-06 Tkaniny bawełniane surowe. Stopnie jakości

Branżowe zasady budowy i aktualizacji Kodu Towarowo-Materiałowego, KTM, Łódź: Zjednoczenie Przemysłu Bawełnianego 1976

4. Autorzy projektu normy — mgr inż. H. Turza — Centralny Ośrodek Badawczo-Rozwojowy Przemysłu Bawełnianego, Łódź; mgr inż. L. Sobestyańczyk — Zjednoczenie Przemysłu Bawełnianego, Łódź.

5. Wydanie 3 — stan aktualny: lipiec 1986; uaktualniono normy związane.